

v rodinném kruhu v plném rozsahu zaslouženého důchodu.

Čas jeho pozemského života se naplnil na samém konci r. 2001, kdy zesnul ve věku nedožitých 92 let.

A. BARTONEK

(s použitím Programu Gymnázia na tř. Kap. Jaroše 134. 2001, 224-7)

Jaroslav Kallab

(24. 6. 1879 Nové město na Moravě
- 10. 2. 1942 Brno)

Prof. JUDr. Jaroslav Kallab, významný český vědec a pedagog, žil v letech 1879-1942. Narodil se v rodině advokáta. Studoval na Prvním českém gymnáziu v Brně, kde v roce 1898 maturoval. Po vzoru svého otce se rozhodl pro právníkou kariéru. Zahájil studium na Právnické fakultě Vídeňské univerzity, ve studiu práva pak od roku 1900 pokračoval v Praze. Na Právnické fakultě Karlovy univerzity byl v roce 1903 promován doktorem práva.

V následujících letech pracoval jako justiční adjunkt. Již v této době projevil zájem o akademickou práci. V květnu 1907 se na Právnické fakultě Karlovy univerzity habilitoval pro trestní právo hmotné a trestní řízení. Habilitační práci zpracoval na téma: „*Základy nauky o způsobilosti být stranou a o příslušnosti soudu v trestním řízení rakouském*“. Ja-

ko soukromý docent absolvoval zahraniční studijní pobyty, nejprve na Berlínské univerzitě u prof. Franze von Liszta (trestní a mezinárodní právo) a poté v Paříži na Sorbonně u prof. Emila Augusta Garçona (trestní právo a vězeňství). Věnoval se především oboru trestního práva, ale postupně si začal více všimnout obecnějších pojmů právní vědy a metodologie. Jako autor vědecky fundovaných prací, v nichž stále rozšiřoval filozofickoprávní, obecná a metodologická i noetická východiska objasňování trestněprávních otázek včetně jejich mezinárodních a historických souvislostí, byl roku 1913 jmenován mimořádným profesorem na Karlově univerzitě a začal jako suplent přednášet dějiny právní filozofie.

Po vzniku Masarykovy univerzity v Brně byl v roce 1919 jmenován řádným profesorem dějin právní filozofie a práva a řízení trestního. V roce 1939 byl pověřen i přednáškami v oboru mezinárodního práva veřejného. V letech 1920 - 1921, 1929 - 1930 a 1937 - 1938 působil jako děkan Právnické fakulty a v období 1927 - 1928 byl rektorem Masarykovy univerzity.

V roce 1929 prezident Československé republiky jmenoval prof. Kallaba svým zmocněncem, oprávněným jednat i podepsat dokumenty k přípravě mnohostranné mezinárodní Úmluvy o potírání penězokazectví (Ženeva). Na základě tohoto zplnomocnění se prof. Kallab podílel na vypracování a schválení všech ustanovení této Úmluvy a jejích protokolů. Smyslem přijetí Úmluvy bylo stanovit společná pravidla pro nejúčinnější způsob jak čelit a potírat penězokazectví. Úmluva o potírání penězokazectví se stala významným pokusem o harmonizaci trestního práva na světové úrovni a v současné době je základem i pro ochranu společné evropské měny Euro. Účast prof. Jaroslava Kallaba na přípravě a přijetí Úmluvy o potírání penězokazectví je – nepochybně nejen z tohoto pohledu – záslužnou, nadčasovou a připomenutí hodnou událostí v životě tohoto významného brněnského představitel právní vědy.

Prof. Kallab založil, vybudoval a řídil při Právnické fakultě Masarykovy univerzity Kriminologický ústav. Byl členem České akademie pro vědy, slovesnost a umění (od r. 1919 dopisujícím, od r. 1925 mimořádným a od r. 1932 členem řádným). Od r. 1922 působil ja-

ko dopisující člen Královské české společnosti nauk. Stal se i předsedou Zemské péče o mládež v Brně. Byl členem řady odborných a zájmových organizací, například Mezinárodního institutu pro právní filozofii a právnickou sociologii, Filozofické jednoty Brno a také předsedou Svazu zemských ústředí pro péči o mládež.

Prof. Jaroslav Kallab, „mistr české právní vědy“, vytvořil vlastní logicky uspořádaný a důsledný systém právní noetiky a metodologie. Filozofickoprávní přístupy aplikoval při výkladu problémů trestního práva ve vědecké práci i v pedagogickém působení na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Metodologii právní vědy podle Kallaba si osvojovaly i mladší generace právníků působící v praxi. Jeho učebnice trestního práva hmotného (1935) podává obecné otázky trestního práva právě tímto způsobem. Zvláštní část přinesla originální důmyslné uspořádání. Kallabova právně filozofická koncepce, jak ji nacházíme v jeho díle, je zaměřena na širší způsoby právního poznání než ryze normativistický přístup prof. Weyra, jeho brněnského kolegy. Mezi oběma vědci se v letech 1920 - 1936 rozvinula vášnivá diskuse.

Poslední léta života Jaroslava Kallaba znamenala okupace a s ní související uzavření českých vysokých škol. Strávil je v ústraní, těžce nemocen. Zemřel v Praze dne 10. února 1942; zanechal po sobě jednoho syna.

Vědecká a literární tvorba prof. Kallaba je rozsáhlá. Nejvíce prací věnoval trestnímu právu hmotnému a trestnímu řízení. Kromě vědecko-pedagogické činnosti se angažoval v oblasti legislativní tvorby a praktické aplikace trestního práva pro mladistvé. Byl spoluautorem osnovy k trestnímu zákonu 1922, resp. 1920 - 1925, autorem vládního návrhu zákona o trestním soudnictví nad mládeží předloženého v roce 1930.

Prof. Kallab publikoval asi 95 prací, z toho 20 monografií a 75 odborných statí publikovaných ve vědeckých a odborných časopisech a sbornících.

Prof. JUDr. Jaroslav Kallab, vědec a pedagog, právník a filozof, byl slavnou osobností československého vědeckého života 20. a 30. let minulého století. I proto je po něm pojmenována ulice Kallabova v brněnské části Žabovřesky a Kallabův fond při České zemské

pěči o mládež v Brně. S politováním je však třeba poznamenat, že veřejnost nevěnovala stejnou péči, s jakou si připomíná jeho osobnost v oblasti vědy, jeho pozůstatkům. Památce Prof. Kallaba se lze poklonit až po trpělivém pátrání v centrální evidenci Ústředního hřbitova v Brně a samotný hrob jako by ani nepatřil jedné z nejvýznamnějších postav české právní vědy.

J. FENYK
K. PŘEPECHALOVÁ

František Kopečný

V roce 2009 jsme oslavili sté výročí narození a v roce 2010 vzpomeneme dvacáté výročí smrti významného českého jazykovědce, jehož osud byl spojen s Brnem – Františka Kopečného (*4. 10. 1909 v Seloutkách na Prostějovsku, †27. 3. 1990 v Prostějově). Jak občanský, tak i lingvistický život Františka Kopečného byl pohnutý. Kopečný studoval v letech 1929 až 1934 bohemistiku a germanistiku na Masarykově univerzitě. Mezi jeho učitele patřili František Trávníček a Oldřich Hujer, kteří v něm vzbudili zájem o historickou jazykovědu. Nejvíce ho ale ovlivnil Bohuslav Havránek, jeden z předních reprezentantů pražské školy jazykovědného strukturalismu a v třicátých letech profesor slavistiky na brněnské univerzitě. Havránek Kopečnému tak zprostředkoval zase funkčně-strukturální pohled na jazyk. Po působení jako gymnaziální učitel v Prostějově v letech 1934 - 1945 se Kopečný v roce 1947 na Masarykově univerzitě habilitoval pro bohemistickou jazykovědu a začal přednášet na nově zřízené olomoucké Palackého univerzitě. Po komunistickém převratu v únoru 1948 však musel olomouckou univerzitu opustit, a to nejspíš proto, aby jako katolík nekazil studující mládež. Na intervenci svého učitele Havránka, který byl činný jako vysoký funkcionář v komunistickém akademickém systému a mohl tak svým žákům pomáhat, Kopečný našťastí našel útočiště v brněnské pobožce Slovanského ústavu nově založené Československé akademie věd, což tehdy byl paradoxní osud mnoha komunisty pronásledovaných vědců, kteří v této instituci, původně zřízené pro snazší politickou kontro-